

NOVEMBER - DECEMBER 2009, leto izhajanja 3, številka 24

GORENJSKI

BILTEN JAVNEGA ZDRAVJA

NOVEMBER

- MESEC PREPREČEVANJA ZASVOJENOSTI -

Gorenjski bilten javnega
zdravja izdaja
ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO
VARSTVO KRANJ.

Glavna in odgovorna urednica:
dr. Irena Grmek Košnik

Uredniški odbor:

Alenka Hafner, mag. Marjetka
Hovnik Keršmanc, Simona Kiphut,
Andreja Krt Lah, Majda Pohar,
Helena Ribič in Tanja Torkar

Lektoriranje: Alenka Brovč

Oblikovanje: Primož Brovč

**Za dodatne informacije smo
dosegljivi na telefon:**

04/20 17 110.

Pišete nam lahko na naslov Zavod
za zdravstveno varstvo Kranj,
Oddelek za SM, Gosposvetska 12,
4000 Kranj ali po elektronski
pošti: pisarna.zzvkr@zzv-kr.si.

Prispevki niso honorirani.
Uredništvo sprejema prispevke
za naslednji mesec
do zadnjega dne v mesecu.

560 izvodov smo natisnili v Tiskarni
Čuk, d. o. o.

V elektronski obliki je bilten dosegljiv
na www.zzv-kr.si.

ISSN 1854-9772

ZAVOD ZA ZDRAVSTVENO VARSTVO
K R A N J

VSEBINA

UVODNIK

stran 3

AKTUALNO

Raziskava o alkoholu in ostalih drogah med dijaki gorenjskih srednjih šol

stran 4

Droge so prisotne med gorenjskimi mladostniki

stran 4

Z alkoholom ima izkušnjo večina mladih

stran 5

Tobak je druga najbolj razširjena droga

stran 8

Prepovedane droge so manj razširjene kot dovoljene

stran 9

Dejavniki, ki vplivajo na (ne)poseganje po drogah

stran 11

So mladostniki gorenjskih srednjih šol ogroženi?

stran 17

Razširjenost alkohola in ostalih drog med dijaki gorenjskih srednjih šol

Današnji svet s skoraj brezmejno ponudbo predstavlja mnogotere izzive in tveganja za mladostnika. Različna tveganja, iskanja, dokazovanja in upornišтво so sestavni deli odraščanja. Takšna vedenja so večinoma občasna in kratkotrajna, še posebej kadar mladostnik najde svoje potrditve drugje. Za mladostnika pa lahko postanejo ogrožajoča, kadar se v njegov razvoj vpletejo zgodaj ter mu tako onemogočajo zdrave in konstruktivne dejavnosti.

Alkohol, tobak in druge droge predstavljajo eno od tveganj. Odnos, ki ga posameznik oblikuje do njih, v kolikšni meri jim dovoli, da vplivajo nanj in na njegova dejanja, pa je odvisen tako od njega samega kot tudi socialnega konteksta, od okolja, v katerem živi, in kulture, ki ga zaznamuje in oblikuje.

Ali naši mladostniki posegajo po alkoholu, tobaku in drugih drogah? Če da, koliko jih posega in po čem posegajo, kako pogosto, kdaj prvič? Ali se poseganje po drogah z leti spreminja?

Odgovore na ta in še druga vprašanja poskušamo poiskati v raziskavah o razširjenosti drog med mladostniki, ki so pomemben pokazatelj dogajanja v družbi. Pred vami so rezultati zadnje raziskave **ESPAD Gorenjska 2007**.

*mag. Marjetka Hovnik Keršmanc,
Alenka Hafner in
Katra Lesjak*

Raziskava o alkoholu in ostalih drogah med dijaki gorenjskih srednjih šol

mag. Marjetka Hovnik Keršmanc

Alenka Hafner

Katra Lesjak

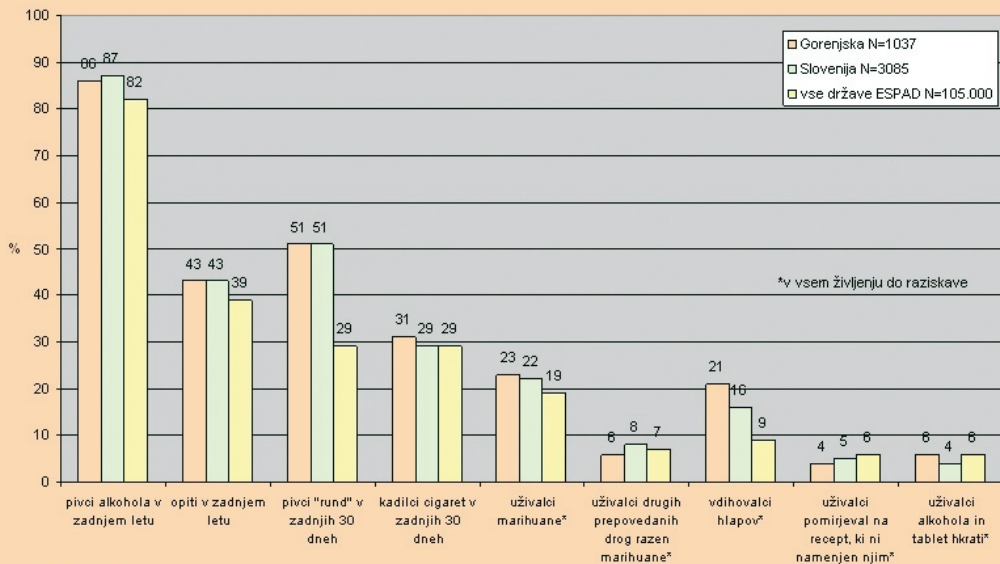
Z omenjeno raziskavo se je Gorenjska leta 2007 že tretjič priključila evropski raziskavi ESPAD, ki je potekala sočasno s slovensko raziskavo[1] in z raziskavo v še 34 drugih državah. Njen glavni namen je bil zbrati primerljive podatke o rabi drog (dovoljenih in prepovedanih) med 15 in 16 let starimi mladostniki ter spremljati trende v posameznih državah in med njimi.

Anketiranje reprezentativnega in naključnega vzorca 1559 dijakov prvih letnikov gorenjskih srednjih šol je potekalo konec marca in v začetku aprila 2007. V nadaljnjo analizo pa je bil zaradi mednarodne primerjave vključen samo rojstni letnik 1991, skupaj 1037 otrok, starih med 15 in 16 let. Raziskava, ki opisuje srednješolsko populacijo, ima določene omejitve in njenih rezultatov ne moremo posplošiti na celotno populacijo mladostnikov. Zato je dejanska razširjenost drog in drugih neželenih vedenj med vsemi mladostniki večja, kot je razvidno iz raziskave.

Droge so prisotne med gorenjskimi mladostniki

Samo pet odstotkov dijakov, starih med 15 in 16 let, **še nikoli v življenju ni poskusilo nobene** (dovoljene ali prepovedane) **droge**, večina pa jih je že vsaj enkrat v življenju posegla po vsaj eni od njih. Tako je v raziskavi iz leta 2007 že imelo izkušnjo z vsaj eno drogo za dobra dva odstotka več dijakov kot v prvi raziskavi leta 1999 in enako kot leta 2003. Med dekleti in fanti ni značilne razlike. Odstotek mladostnikov na Gorenjskem, ki so že imeli izkušnje z drogami, je višji od slovenskega povprečja in od povprečja držav ESPAD (*Vir podatkov za Slovenijo in za ESPAD države je The 2007 ESPAD Report, pridobljeno s spletne strani: www.espad.org*). Med mladimi je daleč najbolj razširjeno uživanje alkohola, sledi mu kajenje tobaka, nato poseganje po marihuani in vdihavanje hlapov.

Razširjenost drog med 15 do 16 let starimi mladostniki na Gorenjskem, v Sloveniji in v državah ESPAD (skupaj 35 držav).

Vir: ESPAD 2007

Z ALKOHOLOM IMA IZKUŠNJO VEČINA MLADIH (skoraj 94 odstotkov), kar pomeni, da **le dobrih šest odstotkov dijakov še nikoli v življenju ni popilo kozarca alkoholne pijače**. Primerjava podatkov o razširjenosti pitja alkoholnih pijač med zadnjo raziskavo in predhodnimi raziskavami kaže, da se odstotek mladih, ki so do 15. oziroma 16. leta starosti že posegli po alkoholni pijači, veča (leta 1999 je bilo takih 89 odstotkov, leta 2003 pa 93 odstotkov). Poleg tega pada delež tistih, ki so pili alkoholne pijače le nekajkrat v življenju, raste pa delež tistih, ki po alkoholnih pijačah posegajo pogosteje, še zlasti tistih, ki so jih pili že vsaj 40-krat v življenju. To pa jih že uvršča med pogoste pivce. V primerjavi s slovenskimi vrstniki in z vrstniki iz držav ESPAD je med gorenjskimi mladostniki v povprečju več pogostih pivcev.

Dobra polovica dijakov, starih med 15 in 16 let, je bila že vsaj enkrat v življenju opita do te mere, da so se pri hoji opotekali, se jim je zapletal jezik, so bruhal ali se kasneje niso spomnili, kaj se je z njimi dogajalo. Enaka razširjenost opijanja je bila zaznana tudi med slovenskimi vrstniki, toda pogostejša kot v povprečju v državah ESPAD.

V zadnjem letu pred raziskavo je pilo alkoholne pijače 86 odstotkov dijakov, opilo pa se jih je 43 odstotkov. V zadnjem mesecu pred raziskavo je pilo alkoholne pijače 65 odstotkov dijakov, kar je za 11 odstotkov več kot leta 1999 ter za štiri odstotke in pol več kot leta 2003. Največ dijakov (ena četrtnina) je sicer pilo alkoholne pijače enkrat do dvakrat, toda skoraj 19 odstotkov redno, kar pomeni šestkrat ali pogosteje. Štirje odstotki dijakov (pet odstotkov fantov, dva odstotka deklet) so pili alkoholne pijače skoraj vsak dan, kar je več kot v povprečju v Sloveniji in v državah ESPAD. Opitih v zadnjih 30 dneh pred raziskavo je bilo 19 odstotkov dijakov, dva odstotka redno. Dobrih 51 odstotkov dijakov je vsaj enkrat v zadnjih 30 dneh zaporedoma popilo pet ali več alkoholnih pijač. 31 odstotkov je to storilo od enkrat do dvakrat, skoraj štirje odstotki pa vsaj 10-krat, kar je zopet pogosteje kot v povprečju v Sloveniji in državah ESPAD. Dijaki, ki so v zadnjem mesecu pili alkoholne pijače, so imeli tudi pogosteje stik s prepovedanimi drogami, hlapi in pomirjevali, ki jim jih ni predpisal zdravnik.

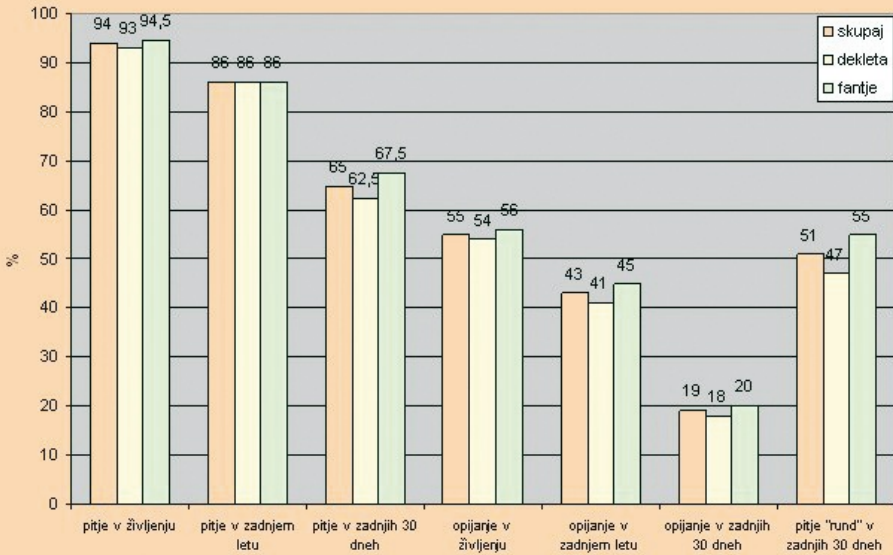
Glede razširjenosti pitja in opijanja med dekleti in fanti ni značilne razlike. Značilna razlika pa je v pogostosti pitja. Fantje pijejo pogosteje kot dekleta. Značilno več fantov kot deklet tudi navaja zaporedno pitje vsaj petih alkoholnih pijač. Med spoloma pa ni razlike v pogostosti takega početja. Prav tako med dekleti in fanti tudi ni več značilne razlike glede količine alkoholnih pijač, ki jih popijejo. Dekleta najpogosteje posegajo po alkopop pijačah (trendovske pijače v privlačni embalaži in sladkega okusa, ki marsikomu prikrijejo vsebnost alkohola, so pa mešanica sladkega napitka in alkohola, ki lahko doseže tudi nad pet volumskih odstotkov alkohola), pri fantih pa je to pivo.

Z alkoholom se otroci srečajo že zelo zgodaj. Kot kaže raziskava, je prvi kozarec piva do 12. leta starosti popila že ena tretjina dijakov, prvi kozarec alkopop pijače 18 odstotkov, prvi kozarec vina v isti starosti skoraj četrtnina in prvi kozarček žgane pijače devet odstotkov dijakov, kar je malo manj kot pred štirimi leti. Do 14. leta je bilo prvič opitih že 14 odstotkov dijakov. Z izjemo žganih pijač, po katerih posežejo fantje mlajši, razlika ob pričetku poseganja po alkoholnih pijačah med spoloma ni več značilna.

Čeprav *Zakon o omejevanju porabe alkohola* (ZOPA, 2003) prepoveduje prodajo in strežbo alkoholnih pijač mladoletnim osebam, si je lahko skoraj tretjina mladih za lastno uporabo na prostem kupila alkoholno pijačo v trgovini, 42 odstotkov dijakov pa je alkoholno pijačo lahko

Pitje alkoholnih pijač v življenju, v zadnjem letu in v zadnjih 30 dneh pred raziskavo, ESPAD Gorenjska 2007

naročilo tudi v lokalu.

Večina mladostnikov je do rabe in zlorabe alkohola precej strpna. Večina alkoholu še vedno pripisuje bolj pozitivne kot negativne posledice. Zlasti je zaskrbljujoče, da kot najbolj pozitivno ocenjujejo to, da se pod vplivom alkohola lahko zelo zabavajo. Del mladostnikov je že imel težave zaradi pitja alkoholnih pijač, najpogosteje je bila to slabša storilnost v šoli in resni problemi s starši.

Pričakovanja v zvezi s pitjem alkohola, ESPAD Gorenjska 2007

Pozitivni učinki

59 %

- zabava
- pozaba lastnih težav
- bolj sproščeno in prijateljsko vzdušje...

Negativni učinki

38 %

- splošna škoda za zdravje
- "maček"
- slabost....

Dekleta pričakujejo tako pozitivne kot negativne posledice v višjem odstotku kot fantje.

TOBAK JE DRUGA NAJBOLJ RAZŠIRJENA DROGA, vendar pa njena razširjenost upada. V štirih letih se je za 10 odstotkov zvišal delež mladih, ki še nikoli v življenju ni posegel po cigareti, in se je približal stanju iz leta 1999, ko je bil delež nekadilcev med gorenjskimi dijaki 46-odstoten. Po zadnji raziskavi še nikoli v življenju ni kadilo cigaret slabih 42 odstotkov dijakov. To je manj kot v povprečju v Sloveniji in enako kot v državah ESPAD. Med dekleti in fanti ni značilne razlike. V primerjavi z letom 2003 se je povečal odstotek dijakov, ki so kadili cigarete le nekajkrat v življenju (torej so z njimi eksperimentirali), pomembno pa se je znižal odstotek tistih mladih, ki so kadili 40-krat ali pogosteje (kar bi kazalo na navado).

V zadnjem mesecu pred raziskavo je kadilo 31 odstotkov dijakov. To je dva odstotka manj kot leta 2003 in štiri odstotke več kot leta 1999. Redno (več kot eno cigareto na dan) je

kadilo 22 odstotkov dijakov (23 odstotkov fantov, 21 odstotkov deklet), kar je za šest odstotkov manj kot pred štirimi leti. V Sloveniji pa je leta 2007 v povprečju redno kadilo 20 odstotkov, v državah ESPAD pa 19 odstotkov 15- do 16-letnikov. Skoraj vsak 15. dijak gorenjskih srednjih šol, ki je v zadnjem mesecu kadir cigarete, je pokadir najmanj eno škatlo cigaret na dan.

Tudi po prvi cigareti otroci posežejo zelo zgodaj, 15 odstotkov že pred dopolnjenim 12. letom starosti, z dnevnim kajenjem pa jih skoraj 15 odstotkov prične pred dopolnjenim 15. letom. Eksperimentiranje s cigaretami se začne pri fantih prej kot pri dekletih, vendar v starosti 15 oziroma 16 let med njimi ni značilne razlike.

PREPOVEDANE DROGE SO MED GORENJSKIMI MLADOSTNIKI MANJ RAZŠIRJENE KOT DOVOLJENE. Izkušnjo s prepovedanimi drogami, kot so marihuana, ekstazi, amfetamini, LSD ali druge halucinogene droge, krek, kokain in heroin, ima skoraj 24 odstotkov dijakov prvih letnikov gorenjskih srednjih šol. To je enak odstotek kot v Sloveniji, vendar višji od povprečja v državah ESPAD.

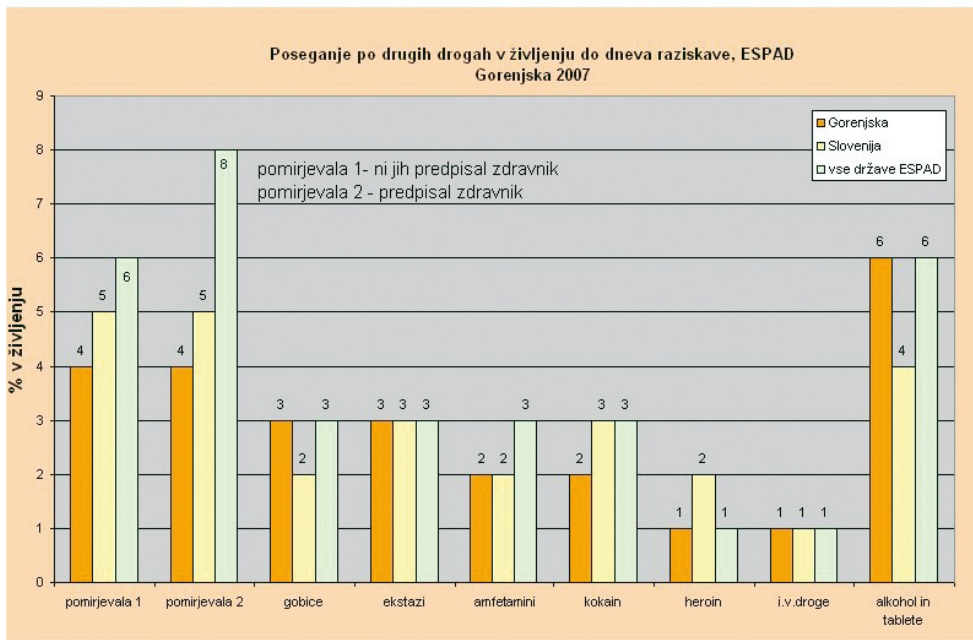
V skupini prepovedanih drog je najbolj razširjena MARIHUANA. Z njo je v življenju do dneva raziskave že imelo izkušnjo 23 odstotkov anketiranih 15- do 16-letnikov. To je za skoraj 16 odstotkov manj kot leta 2003 in za odstotek več kot leta 1999. Značilne razlike med dekleti in fanti ni. V zadnjih štirih letih se je zlasti znižal odstotek dijakov, ki so po marihuani posegli 40-krat ali večkrat. Skoraj sedem odstotkov dijakov je marihuano uporabilo že 10-krat ali pogosteje, kar pomeni njeno zlorabo. V primerjavi s slovenskimi vrstniki je na Gorenjskem že imelo stik z marihuano en odstotek več dijakov, v primerjavi s povprečjem držav ESPAD pa štirje odstotki več.

V zadnjem letu je marihuano vsaj enkrat uporabilo dobrih 19 odstotkov dijakov. V zadnjem mesecu pred raziskavo je po marihuani poseglo dobrih devet odstotkov dijakov (enako kot v Sloveniji in za dva odstotka več od povprečja držav ESPAD), pred štirimi leti petina, leta 1999 pa desetina dijakov. Dijaki rojstnega letnika 1991 so po marihuani posegali tudi redkeje kot enako stari dijaki pred štirimi leti. Največ dijakov je poseglo po marihuani največ dvakrat. Okoli en odstotek dijakov je marihuano kadir vsak dan, še en odstotek vsak drugi dan, torej dva odstotka dijakov 10-krat ali pogosteje. 11 odstotkov in pol dijakov je prvič poseglo po marihuani, ko še niso dopolnili 15 let. Skoraj polovica dijakov pa je že imela možnost poseči po marihuani, vendar tega niso storili.

O uporabi ostalih prepovedanih drog (amfetaminov, LSD, kreka, kokaina, ekstazija in heroina) je poročalo šest odstotkov vprašanih, leta 2003 osem odstotkov

in leta 1999 slabih pet odstotkov. Pri tem je bila zloraba drog ("uporabil sem jo 10-krat ali večkrat") označena pri dobrem odstotku. Po prepovedanih drogah, vključno z marihuano, je večina mladostnikov prvič posegla med 14. in 15. letom starosti.

Dijaki uživajo tudi POMIRJEVALA, KI JIH NI PREDPISAL ZDRAVNIK. Do dneva raziskave so po njih posegli dobri štirje odstotki vprašanih (več deklet kot fantov), enako kot leta 2003.

21 odstotkov dijakov (vsak peti dijak) je v življenju že VDIHAVALO HLAPE, kar je za slab odstotek več kot pred štirimi leti in dobrih devet odstotkov več kot leta 1999. Gorenjski mladostniki po razširjenosti vdihavanja hlapov za pet odstotkov presegajo slovensko povprečje in kar za 12 odstotkov povprečje držav ESPAD. Slovenija je glede vdihavanja hlapov med najvišje uvrščenimi državami v raziskavi ESPAD.

V zadnjem mesecu pred raziskavo je na Gorenjskem hlape vdihavalo sedem odstotkov dijakov, dva odstotka več kot pred štirimi leti. Značilne razlike med dekleti in fanti ni. Do 12. leta je hlape že vdihavalo pet odstotkov anketiranih dijakov. Največ jih je pričelo pri 15. letih.

Dejavniki, ki vplivajo na (ne)poseganje po drogah

Poseganje po drogah je v prvi vrsti odvisno od mladih samih, močna dejavnika pa sta tudi okolje, ki uporabo bolj ali manj spodbuja, ter ponudba oziroma dostopnost drog.

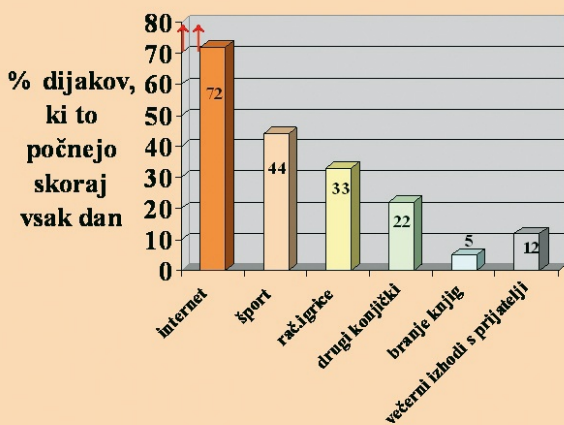
MLADOSTNIK

Zavedanje mladih o škodljivosti drog je pomanjkljivo. Mladi podcenjujejo tveganja, ki jih prinaša uporaba različnih drog, manj kritični so zlasti fantje. V štirih letih se je njihova kritičnost glede škodljivosti uživanja alkohola in tobaka še zmanjšala, povečala pa se je kritičnost glede marihuane.

Prosti čas

Konstruktivno preživljanje prostega časa je pomemben varovalni dejavnik pred tveganimi vedenji. Največ dijakov (72 odstotkov), rojenih leta 1991, v prostem času

Aktivnosti v prostem času, ESPAD Gorenjska 2007

•82 % šport vsaj 1-krat/teden

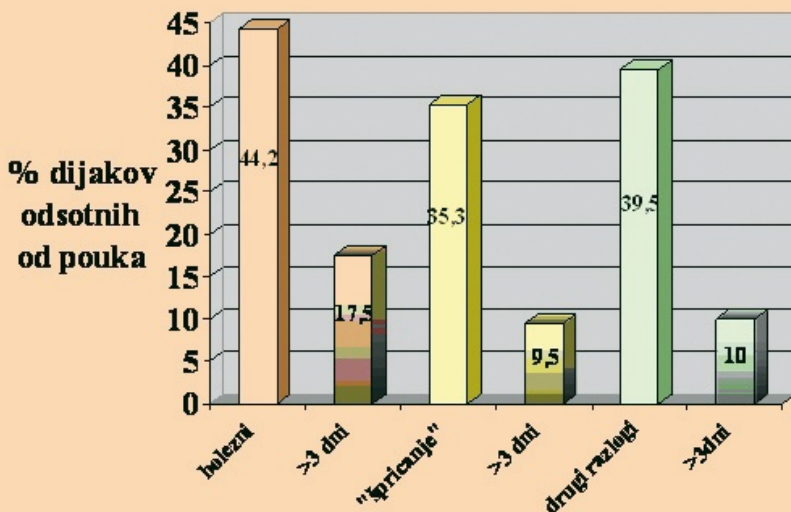
•52 % večerni izhod s prijatelji vsaj 1-krat/teden

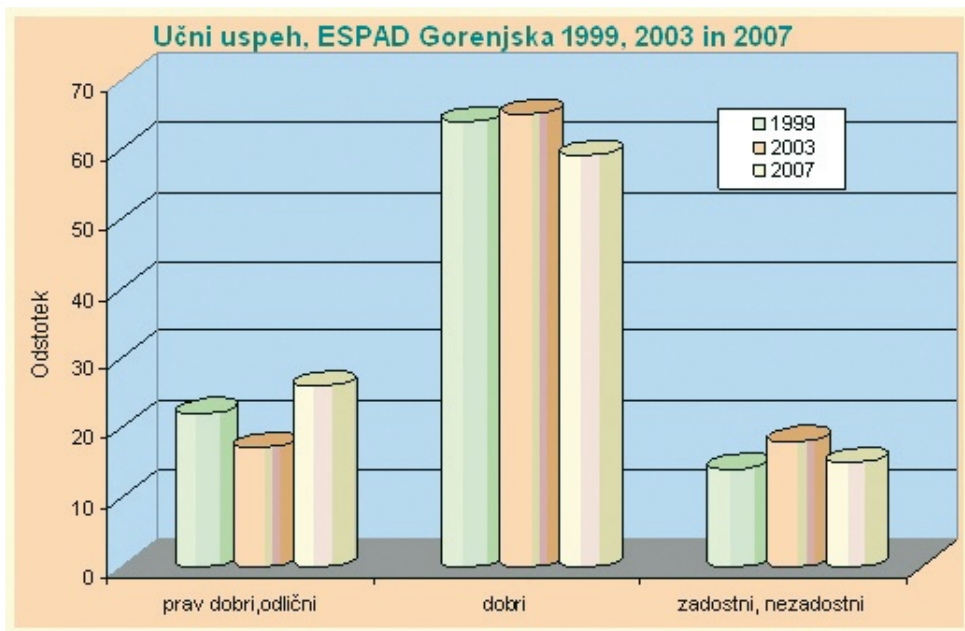
skoraj vsak dan brska po spletnih straneh (fantje pogosteje), 44 odstotkov se jih pogosto ukvarja s športom (fantje pogosteje), ena tretjina igra računalniške igrice (fantje pogosteje), dobra petina pa se ukvarja z drugimi konjički (dekleta pogosteje). Vsaj enkrat tedensko se s športom ukvarja 82 odstotkov mladostnikov. Skoraj vsak večer odhaja s prijatelji ven 12 odstotkov dijakov, po knjigi pa v prostem času posežejo le štirje odstotki 15- do 16-letnikov (dekleta pogosteje). Nakupovalna središča v prostem času v večji meri obiskujejo dekleta.

Odsotnost iz šole in učni uspeh

V zadnjih 30 dneh pred raziskavo je šolo »špricalo« 35 odstotkov dijakov, skoraj 10 odstotkov več kot tri dni, od pouka pa so bili odsotni tudi zaradi bolezni in drugih razlogov. »Špricanje« je v močni povezavi z vsemi tveganimi vedenji. Dijaki, rojeni leta 1991, so v šoli uspešnejši, kar je vzpodbudno, saj je med šolsko najmanj uspešnimi dijaki uživanje vseh drog najpogostejše. So pa fantje še vedno tisti, ki so v šoli manj uspešni.

Odsotnost iz šole v zadnjih 30 dneh pred raziskavo, ESPAD Gorenjska 2007

Samopodoba

Dobra samopodoba mladostnika je eden najpomembnejših varovalnih dejavnikov pred tveganimi vedenji. Dijaki, rojeni leta 1991, imajo boljšo samopodobo kot enako stari dijaki pred štirimi leti:

- več jih je zadovoljnih s seboj,
- več se jih počuti koristne,
- več jih je prepričanih, da imajo vrsto dobrih lastnosti,
- več jih je prepričanih, da so enako vredni kot drugi in
- več jih ima do sebe pozitivno stališče,
- manj pa se jih počuti nekoristne,
- manj si jih želi več samospoštovanja in
- manj jih meni, da so »zgube«.

Redkeje se srečujejo tudi z izgubo apetita, težavami s koncentracijo, potrtostjo, žalostjo, s težavami pri izpolnjevanju svojih dnevnih obveznosti. So pa dekleta še vedno bolj ogrožena.

Med dijaki, rojenimi leta 1991, jih je 27 odstotkov (38 odstotkov deklet in 19 odstotkov

fantov) že razmišljalo, da bi se poškodovali (34 odstotkov v letu 2003), 10 odstotkov (14 odstotkov deklet in sedem odstotkov fantov) pa je že poskusilo storiti samomor (16 odstotkov v letu 2003).

Samopodoba mladostnikov, ESPAD Gorenjska 2007

+

- 85 % dijakov je zadovoljnih s seboj (76,5 % leta 2003);
- 86 % meni, da imajo vrsto dobrih lastnosti;
- 90 % meni, da so vredni enako, kot drugi;
- 91 % je prepričanih, da so enako sposobni kot večina drugih ljudi;
- 87 % jih ima do sebe pozitivno stališče.

-

- 61 % dijakov si želi več samospoštovanja;
- 48 % se včasih počuti nekoristne;
- 38 % meni, da ni veliko tega, na kar bi bili ponosni;
- skoraj 15 % dijakom se zdi, da so »zgube« (skoraj 16 % leta 2003).

Med spoloma obstaja pomembna razlika v samopodobi
– boljšo samopodobo imajo fantje.

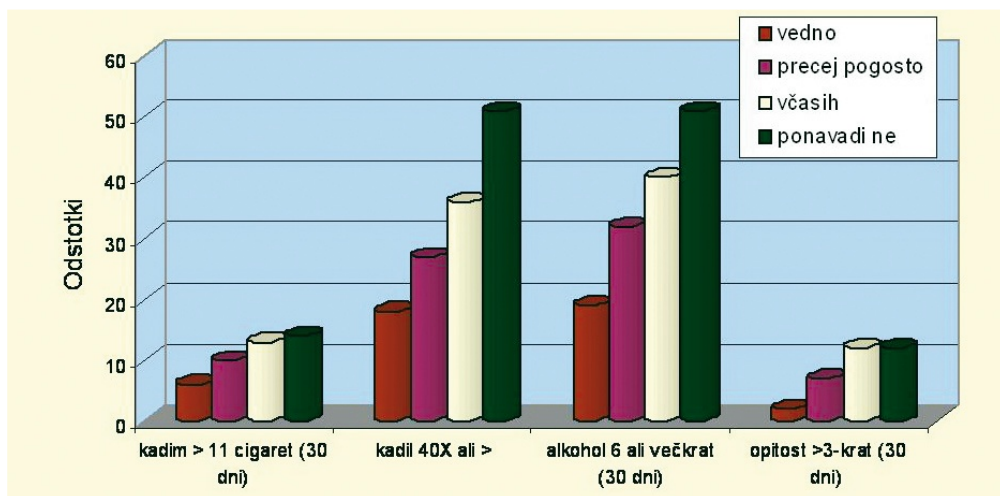
OKOLJE

Odnosi s starši in nadzor staršev

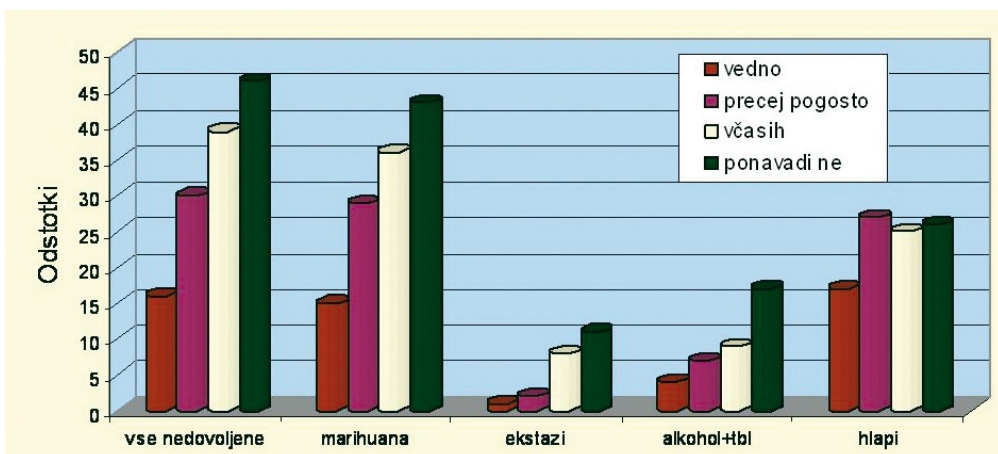
Z odnosi s starši je zadovoljnih okoli 80 odstotkov dijakov (več fantov kot deklet), okoli tri četrtine jih je deležnih tudi topline in čustvene opore staršev. Skoraj 62 odstotkov dijakov si pogosto oziroma skoraj vedno brez težav od staršev sposodi denar. Dobra polovica staršev otrokom pogosto oziroma skoraj vedno denar podari. 81 odstotkov staršev pogosto oziroma skoraj vedno ve, kje so njihovi otroci, skoraj tri četrtine pa tudi, s kom preživljajo večere. 32 odstotkom dijakov starši določijo natančna pravila o tem, kaj smejo početi doma, in 29 odstotkom, kaj smejo početi izven doma. Poseganje po dovoljenih in prepovedanih drogah je v družinah, v katerih imajo starši slabši nadzor nad svojimi otroki, pogostejše.

Vsi mladi se doma ne počutijo dobro: šest odstotkov jih je že zbežalo od doma, več deklet kot fantov.

Nadzor s strani staršev in poseganje po drogah, ESPAD Gorenjska 2007

Nadzor s strani staršev in poseganje po drogah, ESPAD Gorenjska 2007

Odnosi s prijatelji

Z odnosi s prijatelji je zadovoljnih dobrih 94 odstotkov dijakov. Dobrih 71 odstotkov dijakov je tudi pogosto oziroma skoraj vedno deležnih topline in čustvene opore najboljšega prijatelja.

Poseganje po drogah med prijatelji ter starejšimi brati in sestrami:

- 66 odstotkov dijakov ima prijatelje, katerih večina oziroma vsi pijejo alkoholne pijače (↑) in 20 odstotkov, katerih večina oziroma vsi se opijejo vsaj enkrat na teden (↓). Pri 38 odstotkih dijakov večina oziroma vsi njihovi prijatelji kadijo cigarete (↓). 20 odstotkov dijakov ima vsaj nekaj prijateljev, ki kadijo marihuano (↓), osem odstotkov ima vsaj nekaj prijateljev, ki vdihavajo hlape (↑), štirje odstotki imajo vsaj nekaj prijateljev, ki uživajo ekstazi (↓). Dva odstotka dijakov pa ima vsaj nekaj prijateljev, ki jemljejo pomirjevala ali sedative.

- 67 odstotkov dijakov je poročalo, da njihovi starejši bratje/sestre pijejo alkoholne pijače in 13 odstotkov, da se tudi opijajo (↑). Pri 42 odstotkih dijakov večina njihovih starejših bratov/sester kadi (↓). Sedem odstotkov dijakov ima starejše sestre ali brate, ki vsaj občasno kadijo marihuano (↓), trije odstotki imajo starejše sorojence, ki vsaj občasno jemljejo pomirjevala (↑), trije odstotki dijakov imajo sorojence, ki vsaj občasno vdihavajo hlape, dva odstotka in pol dijakov pa ima sorojence, ki vsaj občasno uživajo ekstazi.

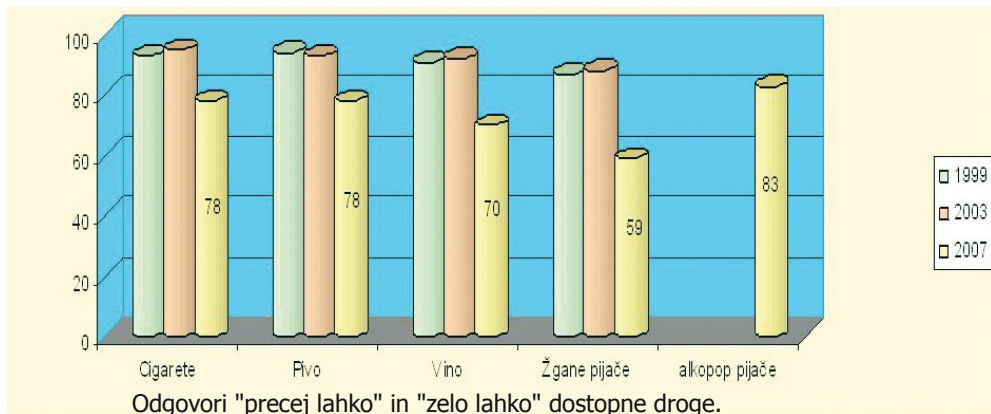
Dijaki, katerih starejši bratje/sestre se opijajo, pogosteje posegajo po dovoljenih in nedovoljenih drogah.

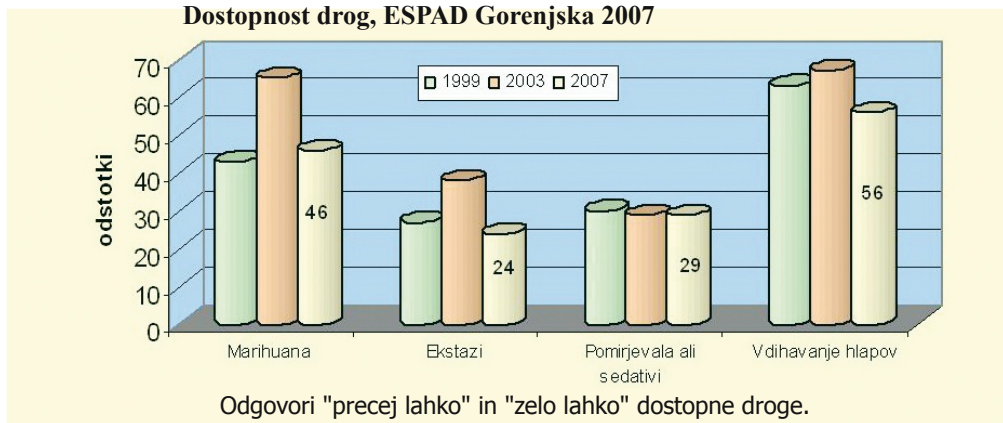
DOSTOPNOST DROG

Dovoljene droge so po mnenju mladostnikov zelo lahko dostopne, večjih težav nimajo niti s pridobitvijo hlapov za vdihavanje in marihuane. Se je pa dostopnost tako dovoljenih kot prepovedanih drog v štirih letih zmanjšala.

Dostopnost drog, ESPAD Gorenjska 2007

Dostopnost drog, ESPAD Gorenjska 2007

So mladostniki gorenjskih srednjih šol ogroženi?

V primerjavi z enako starimi dijaki izpred štirih let je na Gorenjskem po podatkih zadnje raziskave z večino drog, z izjemo alkohola in hlapov, že imelo stik manj dijakov, prvi stik s posamezno drogo pa se je premaknil v višjo starost. Poleg tega dijaki, rojeni leta 1991, posegajo po drogah redkeje kot enako stari dijaki pred štirimi leti, kar pa ne velja za alkoholne pijače in pitje v »rundah« (opijanje).

Večina dijakov, ki so se že srečali z drogami, je po njih posegla od enkrat do petkrat. Pri njih gre za kratkotrajno oz. občasno tvegano vedenje.

TODA:

- štirje odstotki pijejo alkoholne pijače skoraj vsak dan,

- 55 odstotkov jih je že bilo opitih do te mere, da so se pri hoji opotekali, se jim je zapletal jezik, so bruhal ali se kasneje niso spomnili, kaj se je dogajalo, 19 odstotkov je bilo tako opitih v zadnjem mesecu,

- dijaki, ki so v zadnjem mesecu pili alkoholne pijače, so imeli pogosteje tudi stik s prepovedanimi drogami, hlapi in tabletami,

- med njimi je bilo 22 odstotkov rednih kadilcev,

- slabih sedem odstotkov je že kadilo marihuano najmanj 10-krat v življenju (kar kaže na njeno zlorabo), okoli en odstotek pa vsak dan,

- o zlorabi (najmanj 10-krat v življenju) ostalih prepovedanih drog je poročal dober odstotek dijakov,

- šest dijakov pa si je nedovoljeno drogo že vbrizgalo.

Ta vedenja so že, ali pa lahko postanejo, ogrožajoča za zdravje in splošno funkcioniranje mladega človeka, ki se nahaja v zelo intenzivnem obdobju hkratnega telesnega, duševnega in socialnega razvoja.

Če poskušamo povzeti primerjavo z enako starimi vrstniki v Sloveniji, ugotovimo, da je v povprečju več gorenjskih mladostnikov že imelo izkušnjo z drogo in da so naši mladostniki preseglji tudi povprečje držav ESPAD. Je pa med dijaki gorenjskih srednjih šol manj takšnih, ki so že posegli po kokainu, heroinu ali pomirjevalih, ki jih je oziroma jih ni predpisal zdravnik, kot v povprečju v Sloveniji.

DEJAVNIKI, KI VPLIVAJO NA (NE)POSEGANJE PO DROGAH

